

گزارش کوتاه علمی

کشاورزی دانشگاه شهید باهنر کرمان نگهداری می‌شود.

Perilissus lutescens Holmgren, 1857: نمونه‌ی بررسی شده: ایران، استان کرمان، شهرستان جیرفت، روستای علی‌آباد (N= 57° 51' E= 28° 34', 855m a.s.l.)، یک فرد ماده، ۳۱ فروردین ۱۳۹۳، جمع‌آوری کننده: نگار بهره‌مند. پراکنش این گونه در اتریش، بلژیک، جمهوری چک، فنلاند، فرانسه، آلمان، ایرلند، ایتالیا، لیتوانی، مولداوی، هلند، نروژ، لهستان، رومانی، روسیه، اسلواکی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، انگلستان (5) و ایران (مطالعه حاضر) می‌باشد. ویژگی‌های افتراقی این گونه صورت سیاه؛ دندان‌های پائینی آرواره‌ی بالا بلندتر از دندان‌های بالائی؛ سر، مزوزوما و متازوما دارای نقاط مشخص و متراکم؛ پاها و پیش‌ران به طور یکدست قرمز رنگ؛ بعضی از تریزیت‌های متازوما قرمز رنگ؛ طول تریزیت اول متازوما دو برابر عرض آن می‌باشد.

میزبان‌ها: *A. spinarum* (F., 1793) *Athalia rosae* (L., 1758) و *Pristiphora erichsonii* (Hartig, 1837) (Hym.: Tenthredinidae) (5). گونه‌های گزارش شده‌ی قبلی زیرخانواده‌ی *Ctenopelmatinae* از شمال ایران که میزبان‌های احتمالی آنها یعنی زنبورهای تخم‌ریز اره‌ای فراوان هستند، گزارش شده‌اند (1؛ 2؛ 3). از استان کرمان، تاکنون تنها سه گونه از زنبورهای تخم‌ریز اره‌ای یعنی *Arge cingulata*، *Macrophya rufipes* و *Athalia cordata* جمع‌آوری شده‌اند (خیراندیش، مطالب منتشر نشده). مطالعات زیست‌شناسی آتی، روابط میزبانی گونه‌های زیرخانواده‌ی *Ctenopelmatinae* را در ایران روشن خواهد کرد.

اولین گزارش زنبور *Perilissus lutescens* (Hym.: Ichneumonidae, Ctenopelmatinae)، برای ایران. نگار بهره‌مند^۱، محمد خیراندیش^۲، عباس محمدی خرم‌آبادی^۱ و ریجو جوسیلا^۳؛ ۱- بخش گیاهپزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهید باهنر کرمان؛ ۲- بخش تولیدات گیاهی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی داراب، دانشگاه شیراز؛ ۳- موزه جانورشناسی، واحد تنوع گونه‌ای، دانشگاه تورکو، فنلاند؛ مسئول مکاتبات: m.khayrandish@uk.ac.ir ✉

یکی از زیرخانواده‌های نسبتاً بزرگ زنبورهای پارازیتوئید خانواده‌ی *Ichneumonidae*، زیر خانواده *Ctenopelmatinae*، با بیش از ۱۲۰۰ گونه‌ی توصیف شده در سطح جهان است (5). اعضای این زیرخانواده به عنوان پارازیتوئید زنبورهای تخم‌ریز اره‌ای (Hym.: Symphyta) شناخته می‌شوند و بعضی گونه‌ها به عنوان عامل کنترل زیستی زنبورهای تخم‌ریز اره‌ای آفت از اروپا به آمریکای شمالی و کانادا وارد گردیده‌اند (4). از لحاظ ریخت‌شناسی بیرونی زنبورهای زیرخانواده‌ی *Ctenopelmatinae* در انتهای ساق پای جلو دارای یک خار ریز بوده و غالباً تخم‌ریز کوتاه دارند. تا کنون فقط ۱۰ گونه از زنبورهای زیرخانواده‌ی *Ctenopelmatinae* از ایران گزارش شده است (1؛ 2). در این مقاله یک جنس و گونه‌ی جدید از این زیرخانواده از استان کرمان، ایران گزارش می‌شود. نمونه‌برداری‌ها طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۴ از دو شهرستان جیرفت و فاریاب در جنوب ایران با استفاده از ۸ تله‌ی مالیز انجام شد. نمونه‌ی جمع‌آوری شده‌ی این زنبور توسط نویسنده‌ی چهارم، ریجو جوسیلا (R. Jussila) متخصص زنبورهای خانواده‌ی *Ichneumonidae* شناسائی شد. نمونه‌ی این زنبور در مجموعه‌ی حشرات بخش گیاهپزشکی، دانشکده

First report of *Perilissus lutescens* (Hym.: Ichneumonidae, Ctenopelmatinae), for Iran.

N. Bahremand¹, M. Khayrandish¹✉, A. Mohammadi-Khoramabadi²; R. Jussila³; 1. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran; 2. Department of Plant Production, College of Agriculture and Natural Resources of Darab, Shiraz University, Darab, Iran; 3. Zoological Museum, Biodiversity Unit, FI-20014 University of Turku, Finland. Corresponding author: m.khayrandish@uk.ac.ir ✉

Ctenopelmatinae is a relatively large subfamily of the parasitoid wasps of the family Ichneumonidae containing more than 1200 described species worldwide (5). Members of this subfamily are known as parasitoids of sawflies (Hym.: Symphyta) and some species have been introduced from Europe to North America and Canada as biological control agents of sawflies pests (4). Ctenopelmatines have morphologically a small tooth at the apical end of fore tibia and mostly a short ovipositor. There have been yet only ten recorded species of this subfamily from Iran (1; 2). Here, a genus and species of this subfamily is newly reported from Kerman province, Iran. Samplings were done during 2014-2015 using 8 Malaise traps in Jiroft and Faryab counties, southern Iran. The collected specimen of this species was identified by the fourth author, R. Jussila, a specialist on the family Ichneumonidae. Specimen of this species is deposited in the insects collection of Department of Plant Protection, College of Agriculture, Shahid Bahonar University of Kerman, Iran.

Perilissus lutescens Holmgren, 1857: Material examined: IRAN, Kerman province, Jiroft County, Aliabad village (N= 57° 51' E= 28° 34', 855m a.s.l.), 1♀, 20 April 2014, Leg. N. Bahremand. This species is distributed in

Austria; Belgium; Czech Republic; Finland; France; Germany; Hungary; Ireland; Italy; Lithuania; Moldova; The Netherlands; Norway; Poland; Romania; Russia; Slovakia; Spain; Sweden; Switzerland; Turkey; United Kingdom (5) and Iran (Current Study). This species can be separated by following characters: the lower tooth of mandible longer than the upper one; head, mesosoma and metasoma with distinct, very dense punctation; legs usually monochrome-red, including coxae; some metasomal tergites red; face black; 1st metasomal tergite 2 x as long as wide.

Hosts: *Athalia rosae* (L., 1758), *A. spinarum* (F., 1793) and *Pristiphora erichsonii* (Hartig, 1837) (Hym.: Tenthredinidae) (5). The previously recorded species of the subfamily Ctenopelmatinae from Iran have been collected from northern part of Iran where their sawflies hosts are abundant (1-3). From Kerman province, only three species of sawflies namely *Arge cingulata*, *Athalia cordata* and *Macrophya rufipes* have been yet collected (Khayrandish, unpublished data). Future biological studies will reveal the host associations of the subfamily Ctenopelmatinae in Iran.

References

- (1) BARAHOEI, H., E. RAKHSHANI and M. RIEDEL, Iranian Journal of Animal Biosystematics, 8: 83-132, 2012;
- (2) GHAHARI, H. and M. SCHWARZ, Linzer Biologische Beiträge, 44: 855-862, 2012;
- (3) KHAYRANDISH, M., A. A. TALEBI and S. M. BLANK, Journal of Insect Biodiversity and Systematics, (In press), 2017;
- (4) QUICKE, D. L. J., The Braconid and Ichneumonid Parasitoid Wasps. Wiley Online Library, 733, 2014;
- (5) YU, D. S., K. VAN ACHTERBERG and K. HORSTMANN, World Ichneunoidea. Available from <http://www.taxapad.com/> (accessed 5 July 2017), 2012.